

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан стоматологічного факультету

проф. Костенко Є.Я.

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Предметна спеціальність	«Дитяча стоматологія»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська, англійська

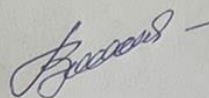
Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни **ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ»** для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань **22 «Охорона здоров'я»**, спеціальності **221 «Стоматологія»**

Розробник: завідувач кафедри дитячої стоматології, к.мед.н., доцент Мельник Володимир Семенович.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дитячої стоматології.
Протокол № 10 від "16" червня 2021 року.

Завідувач кафедри дитячої стоматології
"16" червня 2021 року

доц. Мельник В.С.

Робоча програма схвалена на засіданні навчально-методичної комісії стоматологічного факультету. Протокол № 10 від "23" червня 2021 року.

Голова навчально-методичної комісії
стоматологічного факультету.
"23" червня 2021 року.

проф. Клітинська О.В.

© _____, 2021 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Форма навчання	Денна
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки	2
Загальна кількість годин – 90	Семестр	3
Кількість модулів – 1	Практичні	20
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Самостійна робота	70
	Вид підсумкового контролю	диференційований залік
	Форма підсумкового контролю	усна, письмова

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета практичної підготовки з **виробничої практики «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ»** полягає у досягненні основних кінцевих цілей, визначених у освітньо-професійній програмі підготовки фахівця за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Кінцеві цілі виробничої практики з догляду за хворими:

Оволодіти морально-деонтологічними принципами молодшого медичного фахівця та принципами фахової субординації під час догляду за хворими терапевтичного та хірургічного профілів. Оволодіти навичками організації режиму і догляду за хворими з різними захворюваннями терапевтичного та хірургічного профілів, виконувати необхідні медичні маніпуляції.

Конкретні цілі виробничої практики з догляду за хворими:

- визначати зміст догляду за хворими та його роль в структурі загальнотерапевтичних та хірургічних заходів;
- демонструвати володіння навичками дотримання режиму роботи у лікувальному закладі та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару;
- демонструвати володіння навичками проведення розпитування хворого і правилами визначення основних показників діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем;
- демонструвати методику проведення огляду та антропометричних досліджень хворого і робити висновок щодо конституціонального типу обстежуваного;
- проводити попередню оцінку стану температурного гомеостазу хворого за результатами визначення температури тіла та реєстрації температурних кривих;
- демонструвати володіння навичками догляду за хворими із гарячкою;
- пояснювати механізми впливу медикаментозних процедур на організм хворого та демонструвати найпростіші медичні маніпуляції щодо їх забезпечення;
- демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими;
- демонструвати володіння основними прийомами реанімаційних заходів;
- набути практичні навички санітарно-просвітницької роботи;
- керуватись у роботі принципами медичної деонтології.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни з виробничої практики «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ» ґрунтується на попередньому вивченні студентами анатомії людини; гістології, ембріології та цитології, медичної біології, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, медичної фізики, мікробіології, вірусології та імунології й інтегрується з цими дисциплінами;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми з виробничої практики «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Оволодіти морально-деонтологічними принципами молодшого медичного фахівця та принципами фахової субординації під час догляду за хворими терапевтичного та хірургічного профілів. Оволодіти навичками організації режиму і догляду за хворими з різними захворюваннями терапевтичного та хірургічного профілів, виконувати необхідні медичні маніпуляції.

- визначати зміст догляду за хворими та його роль в структурі загальнотерапевтичних та хірургічних заходів;
- демонструвати володіння навичками дотримання режиму роботи у лікувальному закладі та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару;
- демонструвати володіння навичками проведення розпитування хворого і правилами визначення основних показників діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем;
- демонструвати методику проведення огляду та антропометричних досліджень хворого і робити висновок щодо конституціонального типу обстежуваного;
- проводити попередню оцінку стану температурного гомеостазу хворого за результатами визначення температури тіла та реєстрації температурних кривих;
- демонструвати володіння навичками догляду за хворими із гарячкою;
- пояснювати механізми впливу медикаментозних процедур на організм хворого та демонструвати найпростіші медичні маніпуляції щодо їх забезпечення;
- демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими;
- демонструвати володіння основними прийомами реанімаційних заходів;
- набути практичні навички санітарно-просвітницької роботи;
- керуватись у роботі принципами медичної деонтології.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

- а) практичні заняття;
- б) самостійна робота студентів (СРС);

Тематичні плани практичних занять та СРС забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем, що входять до складу змістових модулів з виробничої практики «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ».

Тривалість практичних занять – 2 академічні години (90 хвилин). Практичні заняття проводяться за стрічковим принципом в навчальних кімнатах (фантомних класах) та клінічних кабінетах кафедри.

Методика організації практичних занять з виробничої практики «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ» передбачає:

1. Контроль СРС студента при підготовці до теми поточного практичного заняття шляхом перевірки письмового виконання студентом у Робочому зошиті відповідних завдань – 10 хвилин.

2. Тестовий контроль (рівня $\alpha-2$) вихідного рівня знань і визначення ступеню готовності студентів до заняття - 15 хвилин.

3. Індивідуальне усне опитування студентів, роз'яснення окремих питань теми поточного заняття, відповіді на запитання студентів – 20 хвилин.

4. Впродовж 30 хвилин студенти самостійно на фантомах опрацьовують певні маніпуляції. Викладач контролює роботу студентів, дає пояснення, підкреслює особливості втручань.

5. Контроль кінцевого рівня знань студентів – 15 хвилин. Проводиться у вигляді вирішення тестових завдань (рівня $\alpha-3$) або індивідуального усного опитування, вирішення ситуаційних задач.

Закінчуючи практичне заняття, викладач підводить його підсумки, дає студентам завдання для самостійної роботи, вказує на вузлові питання наступної теми і пропонує список рекомендованої літератури для самостійного опрацювання.

Для реалізації вищезазначеної методики організації практичних занять на першому занятті кожному студенту надається докладний план роботи впродовж періоду вивчення дисципліни, а також забезпечуються умови для його виконання. Цей план включає:

- перелік теоретичних знань з дисципліни, що має засвоїти студент;
- перелік практичних навичок, що повинен виконати кожен студент впродовж вивчення дисципліни;
- алгоритми виконання основних маніпуляцій на фантомах, моделях;
- робочий зошит для самостійної роботи студента (СРС) при підготовці до практичних занять, у якому слід письмово виконати 5-6 завдань до кожної теми.

Самостійна робота студентів (СРС) передбачає:

- підготовку до практичних занять;
- самостійне опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять, але контролюються та оцінюються викладачем під час проведення підсумкового модульного контролю.

Види контролю поточний контроль здійснюється у вигляді усного опитування та тестового письмового контролю

Критерії оцінювання. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки в кінці семестру конвертуються у бали.

Поточне оцінювання навчальної діяльності студента на кожному практичному занятті здійснюється відповідно до конкретних цілей кожної теми. Оцінка поточної навчальної діяльності на практичному занятті складається з:

1) Оцінки самостійної роботи студента (СРС) при підготовці до практичного заняття.

Вона здійснюється шляхом перевірки письмового виконання завдань, викладених у Робочому зошиті, для підготовки до кожної теми. Питома вага оцінки за конспект з домашнім завданням становить 25% від загальної оцінки за заняття в балах. Якщо студент не виконав завдання для СРС і не надав конспект на перевірку викладачеві, то традиційна оцінка за заняття буде нижчою на 1 бал.

2) Оцінки рівня знань студентів, який здійснюється шляхом вирішення 10 тестових завдань формату А (рівень - 2) або оцінки відповідей на контрольні теоретичні запитання.

Оцінка "5" виставляється за цей етап заняття у разі, коли студент правильно відповів на 81-100 % тестових завдань або дав правильні, повні відповіді на 3 контрольних запитання викладача.

Оцінка "4" виставляється, коли студент правильно відповів на 71-80% тестових завдань або дав правильні, повні відповіді на 2 контрольних запитання викладача і одну неповну або неточну відповідь - на третє.

Оцінка "3" виставляється, коли студент правильно відповів на 61-70% тестових завдань або дав правильну відповідь на одне контрольне запитання викладача і дві неповні або неточні відповіді - на два запитання.

Оцінка "2" виставляється, коли студент правильно відповів менше, ніж на 60% тестових завдань, дав правильну відповідь тільки на одне або не відповів на жодне контрольне запитання викладача.

3) Оцінки оволодіння практичними навичками відповідно до професійних алгоритмів під час основного етапу практичного заняття. Проводиться під час опрацювання студентом практичної навички на фантомі або при письмовому викладенні алгоритму її виконання.

Оцінка "5" виставляється за цей етап заняття у разі, коли студент правильно, у відповідності до професійного алгоритму, виконав на фантомі стоматологічну маніпуляцію, передбачену метою практичного заняття.

Оцінка "4" виставляється, коли студент знає послідовність дій відповідно до професійного алгоритму, з незначними помилками виконав на фантомі стоматологічну маніпуляцію, передбачену метою практичного заняття.

Оцінка "3" виставляється, коли студент не в повному обсязі знає професійний алгоритм виконання тієї або іншої маніпуляції, Припускається помилок при виконанні на фантомі стоматологічної маніпуляції, передбаченої метою практичного заняття.

Оцінка “2” виставляється, коли студент не знає професійного алгоритму виконання стоматологічної маніпуляції, не може виконати на фантомі стоматологічну маніпуляцію, передбачену метою практичного заняття.

Диференційний залік з виробничої практики студентів 2-го курсу передбачає суму балів з практичних навичок з переліку та кількості балів під час підсумкового контролю.

Заохочувальні бали можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Додаткові бали (від 1 до 6) нараховують студентам, які підготували змістовні реферати або виступили з доповідями на практичних конференціях або семінарах з лікарями бази практики.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Змістовий модуль 1										Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	10	30
Практичні навички	30	40
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	10	10
Презентація	1	5
Реферат	1	5
Модульна контрольна робота	1	10
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

	Назва уміння, практичної навички	Оцінка у балах
1	Вміти приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та проводити санітарну обробку при ліжкових тумбочок та підвіконь у палаті, проводити вологе прибирання маніпуляційної.	3-4-5
2	Вміти виміряти температуру тіла у хворого та оформити температурний лист.	3-4-5
3	Вміти оглянути хворого на наявність корости та педикульозу	3-4-5
4	Вміти провести вимірювання зросту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла	3-4-5
5	Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого та провести її дезінфекцію після користування.	3-4-5
6	Вміти транспортувати хворого на ношах (каталці) та перекладати його на ліжку.	3-4-5
7	Вміти користуватись функціональним ліжком та надавати відповідні положення хворому при нападі ядухи та при колапсі.	3-4-5
8	Дослідити пульс у хворого на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості.	3-4-5
8	Дослідити пульс у хворого на нижніх кінцівках та зробити висновок про його відповідність нормі.	3-4-5
9	Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.	3-4-5
10	Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості.	3-4-5
11	На бланку температурного листа відмітити запропоновані керівником практики показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.	3-4-5
12	Провести переміну натільної та постільної білизни хворому, що знаходиться на ліжковому режимі.	3-4-5
13	Вміти закапувати краплі у вуха, ніс, очі.	3-4-5
14	Вміти проводити годування хворого, прикутого до ліжка.	3-4-5
15	Вміти підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.	3-4-5
16	Вміти приготувати необхідне обладнання для очисної клізми. (Продемонструвати її методику на муляжі).	3-4-5
17	Вміти проводити серцево-легеневу реанімацію.	3-4-5
18	Вміти користуватись підкладним судном та сечоприймачем.	3-4-5
19	Вміти підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому.	3-4-5

20	Вміти підготувати операційну білизну та перев'язувальний матеріал до стерилізації.	3-4-5
21	Вміти розпитати хворого про його скарги. Вміти виділити основні скарги пацієнта	3-4-5
22	Знати принципи та бачити техніку проведення ін'єкцій. Вміти виконати їх на муляжах	3-4-5
23	Вміти підготувати та використовувати гумову грілку та міхур для льоду.	3-4-5
24	Вміти накладати основні види пов'язок	3-4-5
	Загалом	72-120

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	Практичі заняття	самостійна робота
Тема 1. Приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та проводити санітарну обробку при ліжкових тумбочок та підвіконь у палаті, проводити вологе прибирання маніпуляційної. Вміти виміряти температуру тіла у хворого та оформити температурний лист.	9		2	7
Тема 2. Вміти оглянути хворого на наявність корости та педикульозу. Вміти провести вимірювання зросту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла. Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого та провести її дезінфекцію після користування.	9		2	7
Тема 3. Вміти транспортувати хворого на ношах (каталці) та перекладати його на ліжко. Вміти користуватись функціональним ліжком та надавати відповідні положення хворому при нападі ядухи та при колапсі.	9		2	7
Тема 4. Дослідити пульс у хворого на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості. Дослідити пульс у хворого на нижніх кінцівках та зробити висновок про його відповідність нормі. Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.	9		2	7
Тема 5. Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості. На бланку температурного листа відмітити запропоновані керівником практики показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.	9		2	7
Тема 6. Вміти закапувати краплі у вуха, ніс, очі. Вміти проводити годування хворого, прикутого до ліжка. Вміти підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.	9		2	7
Тема 7. Вміти приготувати необхідне обладнання для очисної клізми. (Продемонструвати її методику на муляжі). Вміти проводити серцево-легеневу реанімацію. Вміти користуватись підкладним судном та сечоприймачем.	9		2	7
Тема 8. Вміти підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому. Вміти підготувати	9		2	7

операційну білизну та перев'язувальний матеріал до стерилізації. Вміти розпитати хворого про його скарги. Вміти виділити основні скарги пацієнта.				
Тема 9. Знати принципи та бачити техніку проведення ін'єкцій. Вміти виконати їх на муляжах. Вміти підготувати та використовувати гумову грілку та міхур для льоду. Вміти накладати основні види пов'язок.	9		2	7
Тема 10. Підсумкове заняття	9		2	7
Загалом	90		20	70

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-кість годин
1.	Тема 1. Приготувати відповідний дезінфікуючий розчин та проводити санітарну обробку при ліжкових тумбочок та підвіконь у палаті, проводити вологе прибирання маніпуляційної. Вміти виміряти температуру тіла у хворого та оформити температурний лист.	2
2.	Тема 2. Вміти оглянути хворого на наявність корости та педикульозу. Вміти провести вимірювання зросту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла. Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого та провести її дезінфекцію після користування.	2
3.	Тема 3. Вміти транспортувати хворого на ношах (каталці) та перекладати його на ліжку. Вміти користуватись функціональним ліжком та надавати відповідні положення хворому при нападі ядухи та при колапсі.	2
4.	Тема 4. Дослідити пульс у хворого на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості. Дослідити пульс у хворого на нижніх кінцівках та зробити висновок про його відповідність нормі. Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.	2
5.	Тема 5. Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості. На бланку температурного листа відмітити запропоновані керівником практики показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.	2
6.	Тема 6. Вміти закапувати краплі у вуха, ніс, очі. Вміти проводити годування хворого, прикутого до ліжка. Вміти підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.	2
7.	Тема 7. Вміти приготувати необхідне обладнання для очисної клізми. (Продемонструвати її методику на муляжі). Вміти проводити серцево-легеневу реанімацію. Вміти користуватись підкладним судном та сечоприймачем.	2
8.	Тема 8. Вміти підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому. Вміти підготувати операційну білизну та перев'язувальний матеріал до стерилізації. Вміти розпитати хворого про його скарги. Вміти виділити основні скарги пацієнта.	2
9.	Тема 9. Знати принципи та бачити техніку проведення ін'єкцій. Вміти виконати їх на муляжах. Вміти підготувати та використовувати гумову грілку та міхур для льоду. Вміти накладати основні види пов'язок.	2
10.	Тема 10. Підсумкове заняття	2
Разом		20

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять (опрацювання практичних навичок, вмінь).	40
2	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	30
Разом		70

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Альбом для виконання домашнього завдання, необхідне методичне забезпечення для проведення практичних занять (методичні вказівки по виконанню практичних робіт, фантоми, комплекти завдань для практичних занять), наочність (плакати, таблиці, схеми), комплекти завдань для проведення оцінки поточної навчальної діяльності та модульної контрольної роботи тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Перша долікарська допомога: підручник/ під ред. В.П. Андрющенко. Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрющенко - Л: ЛНМУ,2011. - 351 с.
2. Первая доврачебная помощь: учебное пособие/ под ред. В.М. Величенко, Г.С. Юмашева. - М.: Медицина, 1989. - 272 с.
3. Исаков И.И, Мессель М.А., Хромов Б.М. Неотложная терапевтическая и хирургическая помощь. - М., 1989. - 304 с.
4. Первая доврачебная помощь: Учебник для студентов высших учебных заведений / Б. А. Самура, В.Ф. Черных, И. В. Киреев, Б.Б. Самура . - Харьков: Изд-во Нфа; Золотые страницы, 2004. - 340 с.
5. Самостоятельная работа студентов по первой доврачебной помощи. Учебное пособие для студентов фармацевтических вузов и факультетов / Б. А. Самура, Б.Б. Самура, Г.П. Фомина и др. - Харьков: Изд-во НфаУ, 2005. - 120 с.

Додаткова література:

1. Бородулин В. И. Справочник медицинской сестры, фельдшера и акушерки. - М.: Изд-во "ОНИКС АЛЬЯНС-В", 1999.- 624 с.
2. Буянов В. М., Нестеренко Ю. А. Первая медицинская помощь: Учебник. - 7-е изд., переб. и доп. - М.: Медицина, 1997. - 240 с.
3. Дубицкий А. Е. и др. Медицина катастроф. -К.: Здоров'я, 1993. - 460 с.
4. Лужников Клиническая токсикология: Учебник. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Изд-во "Медицина", 1999. - 416 с.
5. Методика обстеження хірургічного хворого/ під ред. М. О. Ляпіса. - Тернопіль, 2000.
6. Никитина Ю. П., Маштакова Б.П. Все по уходу за больными в больнице и дома. - М.: Изд-во "ГЕОТАР Медицина", 1999. - 704 с.
7. Рябов Г.А. Синдромы критических состояний. - М.: Медицина, 1994. - 356 с.
8. Справочник по оказанию скорой и неотложной медицинской помощи / Г. Я. Авруцкий, М. И. Балаболкин, З.С. Баркачан и др. - Ростов-на - Дону: Феникс, 1995. - Т.1.-576 с.; Т.2. -576 с.
9. Фомина Н. Р. Справочник медицинской сестры по уходу: Учебник. - М.: Медицина, 2000. - 304 с.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)